

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. IX. Sententia sancti Augustini de iudicio Papæ in materia Fidei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

tium, non invenitur, non incongruenter tamen de tali Viro existimandum est, quid correxerit, & fortasse suppressum sit ab eis, qui hoc errore delectati sunt, & tanto velut patrocinio carere noluerunt. Tertio opponendo Martyrii meritum, ut, si qua in ejus lucidam mentem ex humana conditione nebula irreplerat, gloriosâ serenitate fulgentis sanguinis fugaretur. Quod ergo ille vir sanctus de Baptismo aliter sentiens, quam res se habebat, qua postea pertractata, & diligentissima consideratione firmata est, in Catholica unitate permansit, & charitatis ubertate compensatum est. & passionis falce purgatum. Quarto, allegando rem nondum à Concilio universali definitam fuisse. Quæ ratio, quia videtur supponere judicium summi Pontificis esse reformabile, quo in sensu sit accipienda, diligentius est inquirendum.

C A P U T IX.

Sententia sancti Augustini de judicio Papæ in materia Fidei.

1. **Q**ui sancti Cypriani auctoritatem summi Pontificis infallibili de quæstionibus Fidei judicio opponunt, fatentur quidem, nec enim diffiteri possunt, cum in causa Baptismatis errasse, non autem in eo, quod sententiæ Romani Pontificis sibi necessariò assentiendum esse non duxit; idque S. Augustini testimonio confirmant. Sufficeret fortasse reponere sanctum Augustinum non ita sentire potuisse, quandoquidem, ut in superiori capite vidimus, non est ausus B. Cyprianum omninò à peccato excusare, quamvis insinuet veniale fuisse ejus peccatum, ideoque nebulam illam serenitate fulgentis sanguinis fugatam, errorem charitatis ubertate compensatum, & passionis falce purgatum. Quæ autem potuit alia esse Cypriani culpa, quam inobedientia erga decretum summi Pontificis?

2. Etenim variis ille rationibus, & Scripturæ locis sententiam suam tueri conabatur; & tutiorem sequi videbatur partem, cum iteratio Baptismi salutem apud hæreticos baptizatorum securiorem redderet; nec injuria fieret Sacramen-

410 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
to, quod cum hominum causâ institutum sit, nec censetur
prophanari, dum necessarium existimatur, neque censetur
iterari, quod, an ritè factum fuerit, dubitatur. Præterea
non solâ suâ opinione ductus fuerat Cyprianus. Nam aliqui
ante illum, multò plures cum illo, idem sentiebant. Cujus
igitur culpæ reus esse potuit, nisi quod hæc omnia post Ro-
mani Pontificis sententiam non poterant excusare, quæ in-
noxium effecissent, silente hoc oraculo. Volunt tamen ali-
qui (quod Cypriani peccatum minuit) rem tanquam de fide
non fuisse definitam à Romano Pontifice.

3. Sed indicat sanctus Augustinus de verbis Apostoli serm.
2. in fine, sufficere ad certitudinem perfectam iudicium sanctæ
Sedis, nec ulterius quidquam requirendum. *Jam de hac causa
duo Concilia missa sunt ad Sedem Apostolicam, inde etiam rescripta venerunt,
CAUSA FINITA EST, error utinam finiatur, & lib. I. contra Ju-
lianum cap. 4. Cui Ecclesia (Romanæ) præsidem B. Innocentium
si audire voluisses, jam tunc periculosam juventutem tuam Pelagianis laqueis
exuisses. Quid enim potuit vir ille sanctus, Africanis respondere Conciliis,
nisi quod antiquitatis Apostolica Sedes, & Romana cum cæteris tenet perseveranter
Ecclesia.*

4. Et epist. 157. condemnationem à summis Pontificibus
factam in toto orbe docet esse exsequendam. *Conciliarum Episco-
paliū vigilantia, in adiutorio Salvatoris, qui suam tuctur Ecclesiam, etiam
à duobus venerabilibus Antistibus Apostolica Sedis, Papa Innocentio, & Papa
Zozimo, nisi correcti etiam egerint poenitentiam toto Christiano orbe damnati
sunt. Cur autem B. Innocentius aliud non potuerat Africanis
respondere Conciliis, nisi quod omnes tenebant Ecclesiæ?
aut cur Concilia Episcopalia toto orbe damnent, ab illo, &
à Zozimo damnatos? quia nimirum portæ inferi non possunt
prævalere adversus Petri Sedem, ut inquit idem Doctor in
Psalmo contra partem Donati. Numerate Sacerdotes, vel ab ipsa Pe-
tri sede, & in ordine illo Patrum, quis cui successerit, videte, ipsa est petra,
quam non vincunt superba inferorum portæ.*

5. Si quando ergo sanctus ille Doctor Concilium plena-
rium post iudicium Papæ, necessarium dicit, necessitatem
illam refert, non ad veritatem rei definitæ, quasi omnino,
& indubitatè certa non sit, sed ad convincendam errantium
pertinaciam, supremum Pontificis Tribunal non tantum ve-
ne-

nerantium, quando solum iudicat, quam dum ceteri omnes Episcopi consentiunt. Id patet in epist. 162. ubi de Donatistis hoc scribit, quod praecipue pro Conciliis contra Romanum Pontificem allegatur; *Ecce putemus illos Episcopos, qui Romae iudicant, non bonos Iudices fuisse, restabat adhuc plenarium universae Ecclesiae Concilium, ubi etiam cum ipsis Iudicibus causa posset agitari, ut si male iudicasse convicti essent eorum sententia solverentur.* Ubi sanctus Augustinus argumentatur ad mentem Donatistarum. *Ecce putemus. Quodnam autem fuisset illorum consilium, aperuerat his verbis, quae immediatè praecedunt. Elegerunt, sicut dicitur, ad duas agere causam cum Caeciliano apud Ecclesias transmarinas, parati ad utrumque, ut si eum potuissent quacunque versuta falsa criminationis vincere, satiarent plenissime cupiditatem suam: si autem non possent, in eadem quidem perversitate durarent; sed jam tamen quasi haberent, quod dicerent, malos Iudices se esse perpeffos, quae vox est omnium malorum litigatorum, cum fuerint etiam manifestissimè veritate superati: quasi non eis ad hoc dici posset, & iustissime dici.* *Ecce putemus, &c.* Ex quibus verbis colligitur Sanctum disputare in eo loco, non tam de autoritate iudicii à Romano Pontifice prolati, quam de ejus iustitia; idque ad mentem Donatistarum, conquerentium malos Iudices se esse perpeffos; cui querelæ respondet sanctus Doctor, restare adhuc plenarium universae Ecclesiae Concilium, ubi etiam cum ipsis Iudicibus causa posset agitari; ut si male iudicasse convicti essent, eorum sententiae solverentur. Sufficiebat sancto Augustino, ut probaret vanam esse Donatistarum excusationem, schisma ob iniquitatem suorum Iudicum falso excusantium; quae certè excusatio vana comprobatur, ex eo quod, sicut à Romano Pontifice ad Concilium Arelatense causa delata fuerat, ita potuisset ad Concilium universale perferri, ut adhuc diligentibus negotium discuteretur, ac omnis tolleretur schismatis occasio, seu praetextus.

6. Cæterum Concilium illud absolutè necessarium non fuisse sentiebat S. Augustinus, cum subjungat de Arelatensi; *Veritè ille (Imperator Constantinus) aliud Arelatense iudicium, aliorum scilicet Episcoporum, non quia jam necesse erat, sed eorum perversitatibus cedens, & omni modo cupiens tantam impudentiam cohibere.*

7. Adde quod non comparat S. Augustinus Romanum Pontificem cum Concilio Oecumenico, à quo ipse absit, sed

412 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
Pontificem sine Concilio, cum Pontifice in Concilio. Li-
cet autem infallibile sit Pontificis sine Concilio Occumeni-
co iudicium in causis fidei; clarius tamen apparet ejus judi-
cii æquitas, causâ coram omnibus Episcopis agitâ, & ab
omnibus prolata sententiâ. Maximè cum de facto est quæstio
vel principalis, vel accessoria.

8. Locus alter, ubi sanctus Augustinus Concilium ple-
narium videtur Papæ anteferre, est in tractatu de Baptismo
contra Donatistas, lib. 1. cap. 18. cujus hæc sunt verba.
*De Baptismi ergo quæstione jam quantum arbitror, satis differui, & quia hoc
manifestissimum schisma est, quod Donatistarum nomine nuncupatur, restat,
ut hoc de Baptismo piè credamus, quod universa Ecclesia, à sacrilegio schisma-
tis remota, custodit. In qua tamen si aliud alii, & aliud alii adhuc de ista
quæstione salvâ pace sentirent, donec universali Concilio unum aliquid eliqua-
tum sincerumq; placuisset, humana infirmitatis errorem cooperiret charitas mi-
sericordis, sicut scriptum est, quia charitas cooperit multitudinem peccatorum. Quæ
enim absente cætera inaniter habentur, eâdem presente, quadam venialiter non
habentur. Verùm in his verbis non comparatur Concilium ple-
narium cum summo Pontifice, cujus quidem nulla in illis sit
mentio: sed supponitur casus, in quo diversæ essent opi-
niones inter Catholicos: tunc enim quisque suam tueri pos-
set; donec controversia esset ab Ecclesia universa defini-
ta, quæ definitio in Concilio plenario sine dubio fieri po-
tuisset.*

9. Sed quæres fortasse, cur S. Augustinus hanc definitio-
nem à Concilio plenario fieri voluerit, potius quàm à Ro-
mano Pontifice, si utriusque iudicium erat irreformabile?
Quia contra Donatistas disputabat, qui nec S. Melchiadis,
nec Constantini, nec Concilii Arelatensis iudicio acquie-
rant. Quamobrem nullum supererat, ad quod vocari possent
Tribunal, præter Concilium Occumenicum: non quod ne-
cessarium esset ad certitudinem, & rectitudinem sententiæ,
ut notavit S. Augustinus Epist. 162. sed ut inexcusabilis ap-
pareret illorum contumacia, & ab Ecclesia discessio; *Dedit
ille (Constantinus) aliud Arelatense iudicium, aliorum scilicet Episco-
porum: NON QUIA IAM NECESSE ERAT, SED EORVM PER-
VERSITATIBVS CEDENS, & omnimodo cupiens tantam impudentiam
solvit. Quia etiam unius, quantæcumque sit Dignitatis,*
ju-

judicium esse infallibile, supra humanam rationem est, nec nisi fide, ac traditione sciri potest: quod autem sententia Senatorum ex toto orbe congregatorum, nec minus merito quam numero insignium, veritatem attingat, etiamsi fides non doceret, ratio suaderet humana. Ideo Concilium generale pertinacissimis hominibus erat proponendum, quod si recusarent, rei à nemine non haberentur. Nec tamen quod de Concilio generali affirmavit S. Augustinus, de summo Pontifice negavit; standum scilicet ejus sententiæ.

10. At, inquires, in causa, de qua S. Augustinus agebat, summus Pontifex jus jam dixerat. Non constat S. Stephanum definiisse tanquam de fide, baptizatos ab Hæreticis non esse rebaptizandos, sed tantum jussisse non rebaptizari; cujus signum est, quod non excommunicavit, sed excommunicatione dignos censuit secus agentes. Præterea S. Augustinus non loquebatur de illa quæstione pro illo statu, in quo res tunc temporis erant; sed ex hypothesi, quod essent diversæ opiniones, ut patet ex his verbis; *Restat ut hoc de baptismo piè credamus, quod universa Ecclesia, à sacrilegio schismatis remota, custodit. In qua tamen si aliud alii, & aliud alii adhuc de ista quæstione salvâ pace sentiant, &c.* Cùm autem S. Augustinus adversus Donatistas scribebat, quæstio jam à plenario Concilio definita fuerat, ut ipsè frequenter repetit. Itaque non poterat Concilii plenarii autoritatem requirere pro eo, in quo res erat, statu; atque adeo nec ad Pontificis judicium respicere, sed ad controversiam, quasi nondum diremptam. Alioquin licuisset aliis aliud sentire, dummodò salvâ pace, etiam circa id quod universa Ecclesia à sacrilegio schismatis remota custodiebat. Non erat igitur S. Augustino proposita comparatio plenarii Concilii cum Romano Pontifice in ferendo de quæstionibus fidei judicio.

11. Quid quod S. Augustinus nusquam tam apertè de summi Pontificis, ut de Concilii Oecumenici judicio, pronuntiavit, non esse irreformabile. Nam lib. 2. contra Donatistas objectioni Donatistarum, quam cap. 1. his verbis proponit; *Quid ergo isti dicunt, cùm veritatis viribus præfocantur, cui consentire nolunt? Cyprianus, inquit, cujus tantum meritum novimus, tantam doctrinam cum multis Coepiscopis suis, sententias proprias conferentibus,*

in Concilio statuit, Hereticos, vel schismaticos, id est omnes, qui extra unius Ecclesie communionem sunt, baptismum non habere; & idem quisquis ab eis baptizatus ad Ecclesiam venerit, esse in Ecclesia baptizandum. Huic, inquam, objectioni respondens cap. 3. sic resumit; Vos certe nobis objicere soletis Cypriani litteras, Cypriani sententiam, Cypriani Concilium. Cur auctoritatem Cypriani pro vestro schismate assumitis, & ejus exemplum pro Ecclesie pace respuitis. Quis autem nesciat S. Scripturam Canonice tam veteris, quam novi Testamenti, certis suis terminis contineri, eamque omnibus posterioribus Episcoporum litteris ita præponi, ut de illa omnino dubitari, & disceptari non possit, utrum verum, vel utrum rectum sit, quicquid in ea scriptum esse constiterit, Episcoporum autem litteras, quæ post confirmatum Canonem vel scripta sunt, vel scribuntur, & per sermonem fortè sapienterem cujuslibet in ea re peritoris, & per aliorum Episcoporum graviores auctoritatem, doctioremque prudentiam, & per Concilia licere reprehendi, si quid in eis fortè à veritate deviatum est. Et ipsa Concilia, quæ per singulas regiones, vel Provincias sunt, plenariorum Conciliorum auctoritati, quæ sunt ex universo Orbe Christiano sine ulla ambagibus cedere: ipsaque plenaria sæpe priora posterioribus emendari, cum aliquo experimento rerum aperitur, quod clarum erat, & cognoscitur quod latebat, sine ullo Typho sacrilega superbia, sine ulla inflata cervice arrogancia, sine ulla contentione livide invidia cum sancta humilitate, cum pace Catholica, cum charitate Christiana. Respondeant huic S. Augustini loco, qui judicium Concilii judicio Papæ in quæstionibus fidei præponunt. Quod illi pro Concilio, nos pro Pontifice, tantoque facilius, quod, primò hic expressissima emendationis Concilii mentio fit; Ipsaque plenaria sæpe priora posterioribus emendari, &c. Quæ de plenariis Africanis intelligi non debent, cum de illis loquatur, quæ sunt ex universo Orbe Christiano. De Papæ sententia non ita clarè S. Augustinus. Secundò hæc de Concilio dicta sunt occasione hæresis, scilicet Donatistarum baptismum iterantium. Quod verò epist. 162. de Melchiadis sententia, ex suppositione quod fuisset falsa, per Concilium emendari potuisse scripsit, ad fidem non pertinebat, sed ad electionem Cæciliani. Nam tempore Melchiadis, nondum Donatistæ Hæretici evaserant. Quod autem ea lib. 1. de baptism. contra Donatistas objectum est, dictum quidem est occasione erroris S. Cypriani, baptizatos ab Hæreticis iterum baptizandos contententis, sed sine expressa summi Pontificis definitionis mentione, qui quidem baptiz-

baptismum repeti veterat, & rectissime, sed rem tanquam de fide ab illo definitam fuisse non constat.

12. Denique, si verum esset, S. Augustinum illi sententiæ favisse, quæ infallibilitatem soli Concilio Oecumenico tribuit, imò totam Africam in agnoscendâ sanctæ Sedis autoritate, non solum in materia fidei, sed in aliis etiam, v. g. in Appellationibus, difficilem se aliquando præbuisse; meminisse oporteret, Deum, qui non omnia simul omnibus solet clarè manifestare, sed per partes & gradus, prout ipsi placet, ad hanc cognitionem tandem Africanos perduxisse, imò quasi necessitate pertraxisse. Jam quidem antea ad Concilia Cleri Romani circa lapsos post mortem S. Fabiani, & ad auxilium S. Cornelii pro conservanda propria Dignitate confugerat sanctus ipse Cyprianus. S. Augustinus Innocentii & Zosimi autoritate maximè Pelagianos impugnavit. Hujus Sedis sententiâ Cæcilianus, ejusque defensores Donatistas represserunt. Et, ne plura commemorem, ac extra quæstionem, quam præ manibus habeo, excurram, potuitne Ecclesia Africana luculentius infallibile sanctæ Sedis judicium in definiendis fidei quæstionibus confiteri, quam epistolâ illâ Synodicâ trium Conciliorum Africanorum, quæ ad Theodorum Papam scripta, lecta est sub ejus successore Martino I. in Concilio Lateranensi an. 649. act. 2.

13. Magnum & indeficientem (sic incipit illa epistola) omnibus Christianis fluente redundante apud Apostolicam sedem consistere fonte, nullus ambigere possit, de quo rivuli procedunt assuenter, universum largissime irrigantes orbem Christianorum, cui etiam in honorem beatissimi Petri, Patrum Decreta peculiarem omnem decrevere reverentiam in requirendis Dei rebus, qua omnino & sollicitè debent, maximè verò justè, ab ipso Prasulum examini vertice Apostolico, cujus vetusta sollicitudo est tam mala damnare, quam probæ laudanda. Antiquis enim regulis sancitum est, ut quidquid, quamvis in remotis, vel in longinquo positis ageretur Provinciis, non prius tractandum, vel accipiendum sit, nisi ad notitiam almae Sedis vestre fuisset deductum, ut hujus autoritate justa qua fuisset pronuntiatio firmaretur, indeq; sumerent cetera Ecclesia velut de natali suo fonte prædicationis exordium, & per diversas totius mundi Regiones puritatis incorruptæ manarent fidei Sacramenta salutis. Videri potest ibidem, id est act. seu decr. 2. Concil. Lateranens. anno 649. libellus Stephani Episcopi Dorensis, ubi præ-

416 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
ter alia dicitur; In Apostolica Sede Orthodoxorum dogmatum fundamenta
existere.

14. Relatio Possessoris Episcopi Afri per Justinum Diaconum Hormisdæ Papæ, quæ extat post epist. 69. ejusdem Hormisdæ, sic incipit; *Decet & expedit ad capitis recurrere medicamentum, quoties agitur de sanitate membrorum. Quis enim majorem circa subiectos sollicitudinem gerit, aut à quo magis est nutantis fidei stabilitas expectanda, quam ab ejus Preside, cujus primus à Christo Rector auditus: Tu es Petrus & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam.*

C A P U T X.

Sententia Cleri Gallicani de judicio Papæ in causis Fidei.

1. **T**Oti Clero Gallicano tribuendum non est, quod gestum est ab Episcopis Parisiis congregatis. Non enim contentus ille, qui non errandi privilegium summo Pontifici adimere tentavit, Concilium Nationale erat, nec ii, ex quibus constabat, aliorum procuracionem ad definiendas eas quæstiones acceperant. Imo admodum odiosa reliquis omnibus, vel ferè omnibus in Gallia, sicut & in omnibus aliis Nationibus visa est declaratio illorum Episcoporum, vel ob id saltem, quod tunc temporis edita esset, cum non aliud spectare posse videretur, quàm ut summum Pontificem pro Ecclesiarum Gallicanarum libertate contendentem dederet.

2. Si autem ex cæteris (quod præsumendum non est, saltem de multis) pœnarum in Edicto Regio declarationem illam confirmante contentarum metu, aliqui ad istorum sententiam accederent, audienda potius esset Gallicana Ecclesia, tunc temporis loquens, cum minus suspectus erat ejus clamor. Episcoporum illius Nationis tum seorsim, tum simul, de sanctæ Sedis Decretis circa fidem olim differentium verba retulimus in capitibus superioribus. Sed ne putes sequentibus temporibus defecisse Fidem ac Religionem illius Cleri, addenda sunt diversorum temporum exempla, ex qui-